

הגנה סוציאלית

לאנשים עם מוגבלויות נדרשת עקב העובדה כי פעמים רבות המוגבלות, בשילוב חוסר שוויון בחינוך ובתעסוקה, מובילה להימצאם במצב סוציו-אקונומי נמוך. 11% מהילדים ביישובים בהם שוררת מצוקה כלכלית הם נכים, לעומת 7.7% מכלל אוכלוסיית הילדים. 60% מאנשים עם מוגבלות חמורה מתקשים לעמוד בהוצאות החדושות השוטפות. כמחוקק/ת תוכלו/י לפתח חקיקה שתקדם את זכותם של אנשים עם מוגבלויות לרמת חיים גבוהה יותר והגנה סוציאלית, לרבות סיוע בצרכים קיומיים בסיסיים כגון קצבאות הולמות, דיור ציבורי, תוכניות פנסיה, הוצאות הקשורות למוגבלות, ותוכניות לצמצום העוני.

השתתפות בחיי תרבות, בילוי, ופנאי

צריכה להיות נחלתם של אנשים עם מוגבלויות, ואנו מציעים למחוקק/ת לקדם את האפשרויות להשתתף באופן שוויוני בתחום זה בקהילה: במישור הנגישות הפיזית למקומות בהם מתקיימים אירועי תרבות וספורט; פורמטים נגישים של תוכניות תרבות; פיתוח כישורים יצירתיים - לטובתם של אנשים עם מוגבלויות ולהעשרת החברה; והפעלת כללי הקניין הרוחני בגמישות, תוך העלאת יצירות תרבות לפורמטים נגישים, שיאפשרו לאנשים עם מוגבלות להנות מהן.

אפליה כפולה

מרבית האנשים עם מוגבלות הן נשים - 55%, מספרם של ילדים עם מוגבלות נאמד ב-1,321,000, 189,000 מתוכם זקוקים לטיפול קבוע. אחוזם של אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית גבוה יותר מן האחוז באוכלוסיה, ובפרט בהתייחס לאנשים עם מוגבלות חמורה. האמנה מכירה באתגר הכפול של אנשים עם מוגבלויות מקבוצות מוחלשות ומודרות - כגון נשים, ילדים ועוד. בתהליכי החקיקה השונים יש לתת את הדעת גם לחסמים השונים עימם מתמודדים אנשים עם מוגבלויות הבאים מקבוצות שונות בחברה.

נגישות

נגישות היא הבסיס לחיים עצמאיים והשתתפות מלאה בכל היבטיהם. עליך כמחוקק/ת לפעול להבטחת הנגישות לאנשים עם כל סוגי המוגבלויות לסביבה הפיזית, לשירות, לתחבורה, למידע ולתקשורת, לטכנולוגיות, ולכל המתקנים הפתוחים לציבור. בתחום זה נכנסו לתוקפן תקנות נגישות בתחומים שונים, ומספר תקנות נמצאות כעת בשלב התקנה בועדת העבודה, הרוחה והבריאות. המלאכה ארוכת השנים בחקיקת הנגישות לא הסתיימה, ויש להבטיח את המשך התקנת התקנות ואת אכיפת ויישום החוק על ידי הממשלה, הרשויות המקומיות, וכלל הגופים הציבוריים והפרטיים שהחקיקה חלה עליהם.

האמנה מונה עשרות סעיפים נוספים שמטרתם לקדם את השוויון והכללה של אנשים עם מוגבלויות בקהילה, ולהעשיר את החברה בכללותה. על מנת שאשרורה על ידי מדינת ישראל יהיה אפקטיבי, עליך כמחוקק/ת להמשיך ולפעול ליישום סעיפיה ורוחה.

לקריאת האמנה בשלמותה, בקרו באתר נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות:
<http://index.justice.gov.il/units/netzivutshivyonsite/mishpati/pages/amana.aspx>

מוגש כחומר למחשבה וליישום על ידי הפורום האזרחי לקידום האמנה
הבינלאומית בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות

האמנה לזכויות אנשים עם מוגבלויות

מימוש שוויון הזדמנויות בכל שלבי ואפיקי החיים

קידום נגישות ערכית ופיזית במדינת ישראל

הכרה באוכלוסיות מוחלשות בקרב אנשים עם מוגבלות ובהן נשים, ילדים, החברה הערבית או כל קבוצה אחרת שעלולה להיות חשופה לפגיעה כתוצאה מאפליה כפולה

מעורבות פעילה ומהותית של אנשים עם מוגבלות בהליכי חקיקה הנוגעים להם.

קידום מתן כבוד לאנשים עם מוגבלות תוך שמירת עקרונות האוטונומיה, חירות האדם לבחור בעצמו, ועצמאות בני האדם

קידום שוויון ומניעת אפליה כלפי אנשים עם מוגבלות בכל תחומי החיים בחברה הישראלית

יישום השתתפות מלאה ומועילה של אנשים עם מוגבלות בחברה, והשתלבות בה ככל האדם

קידום כבוד לשונות וקבלת אנשים עם מוגבלות כחלק מהמגוון האנושי וכחלק מהאנושות

חיים עצמאיים ושילוב בקהילה

משקפים הן את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות לחיות ולהיכלל בחברה והן את זכותה של הקהילה ליהנות מנוכחותם ויכולותיהם של אנשים עם מוגבלות, אשר פעמים רבות נעדרים מהמרחב הציבורי. 93% מאנשים עם מוגבלות חמורה בישראל חיים במשקי בית בקהילה, אולם רבים מהם לא יכולים ליהנות מהמשאבים והשירותים שהקהילה מאפשרת. מעל 10,000 אנשים עם מוגבלות עדיין חיים במוסדות גדולים, נפרדים ומנותקים מהקהילה. אנו קוראים לך לפעול למימוש זכותם של אנשים עם מוגבלות לגור בקהילה ולבחור את מקום מגוריהם, ולהרחיב את האפשרויות הכלכליות העומדות לרשותם של אנשים עם מוגבלות ואשר פעמים רבות מגבילות בפועל את בחירתם להמשיך להתגורר בקהילה, ואת הגישה למגוון שירותי תמיכה קהילתיים. בכלל זה אנו קוראים לך לקדם ביחד איתנו פרקים בחוק שירותי רווחה, שיונח בקרוב על שולחן הכנסת, באופן שיאפשר חיים מלאים בקהילה, לכל אדם עם מוגבלות, תוך הקפדה על שוויון ועל חיים בכבוד.

זכויות משפחה

זכויות שחשיבותן במדינת ישראל היא כשל זכויות יסוד, ומהוות פעמים רבות חלק אינהרנטי בזהות האישי ובשילוב בקהילה, צריכות זכויות משפחה לקבל את הבמה הראויה להן גם בנוגע לאנשים עם מוגבלות. יש להבטיח קידום חקיקה שתכיר בזכותם של אנשים עם מוגבלות להקים ולהיות חלק ממשפחה, תוך קבלת ההתאמות הנדרשות להם. בנוסף, ומתוך הכרה באתגרים ובמשאבים הנדרשים ממשפחות שלהן ילדים או בני משפחה אחרים עם מוגבלות, קיימת חשיבות קריטית לקידום הצעות חקיקה הנוגעות לנושא המונחות בימים אלה על שולחן הכנסת ובהן חוק זכויות למשפחות של אנשים עם מוגבלות וחקיקה נוספת.

חינוך

הינו ללא ספק אחד הנושאים הבסיסיים והחשובים בנוגע לאנשים - ובעיקר ילדים - עם מוגבלות, ואשר כל השקעה בו תישא פירות בטווח הארוך. ל-54% מקרב אוכלוסיית האנשים עם מוגבלות אין תעודת בגרות, בהשוואה ל-36% מן האוכלוסייה הכללית. עליך כמחוקק/ת לפעול לקידום ושיפור מערכות החינוך הקיימות על מנת שאלה אכן יאפשרו לילדים ובוגרים עם כל סוגי המוגבלויות לפתח את מירב האפשרויות הגלומות באישיותם, כשזכותיהם ויצירתיותם, ולא להדיר אותם ממערכת החינוך הכללית בשל מוגבלותם, תוך מתן ההתאמות והתמיכה הנדרשות - בהתאם לצרכיו של הילד, הן הטכניות והן האנושיות. בכלל זה יש לפעול לשילוב פעיל ושיוויוני של ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך עד לבגרות, ולשילוב של אנשים עם מוגבלות בהשכלה הגבוהה והסרת חסמי הנגישות במוסדות ההשכלה הגבוהה. הצעות חוק המעודדות את השילוב וההכללה במערכת החינוך ידונו בקרוב בוועדת החינוך של הכנסת, ותקנות הנגישות לחינוך ולהשכלה גבוהה נדונות בוועדת העבודה והרווחה.

תחום העבודה והתעסוקה

הינו אחד האמצעים העיקריים לקידום שילובם של אנשים עם מוגבלות בחברה וקידום מצבם הכלכלי. על אף קיומה של חקיקה ספציפית בתחום זה - במסגרת חוק השוויון כמו גם חוקים אחרים - אחוז המועסקים בקרב אנשים עם כל סוגי המוגבלויות הינו נמוך משמעותית ביחס לכלל האוכלוסייה. עליך כמחוקק/ת לפעול לקידום ושיפור אפשרותם של אנשים עם מוגבלויות לעבוד בשוויון עם אחרים ולהתפרנס מעבודתם בכבוד במסגרות מוגנות ובשוק הפתוח, תוך נקיטת מאמצים לצמצם את הצורך באותן מסגרות מוגנות. זאת בין היתר באמצעות קידום אי אפליה, תמיכות ממשלתיות בהעסקתם של אנשים עם מוגבלות בכלל המגזרים, קידום רצף תעסוקתי אשר יתן מענה לכל אוכלוסיית האנשים עם מוגבלות, פיתוח דיני המסים באופן שיכיר בהוצאות המיוחדות הנלוות למוגבלות ויעודד יציאה לעבודה, ודרישה משירות המדינה לפעול ביתר עוז להעסקתם של אנשים עם מוגבלויות בכל המשרדים ובכל הדרגים.

כ-22% מן התושבים בישראל הם אנשים עם מוגבלות ובהם אנשים עם מוגבלות פיזית, חושית, נפשית, שכלית ותקשורתית אך רק מיעוטם מקבלי קצבאות ושירותים מן המדינה. על מדינת ישראל, אשר אישרה את האמנה, וחוקקה זה מכבר את חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ("חוק השוויון") חלה חובה לקדם שוויון לאנשים עם מוגבלות בכל תחומי החיים. כמחוקק/ת וכקובעת/ת מדיניות, האמנה מספקת לך מקור פרשנות, מסגרת ואמות מידה לחשיבה מחדשת ויצירתית לגבי חקיקה ומדיניות קיימת ועתידית, לקידום אנשים עם מוגבלות ולשילובם המלא בחברה הישראלית. במידע המוצג לפניך, אנו - הפורום האזרחי לקידום האמנה הבינלאומית לזכויות אנשים עם מוגבלויות - מבקשים להציג את עיקרי האמנה ולהצביע על אותם מקומות בהם אנו מאמינים שהמחוקק/ת יכולה/ת לפעול לשינוי חייהם של אנשים עם מוגבלות כבר עתה. האמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ה-CRPD (The Convention on the Rights of Persons with Disabilities) אומצה על ידי העצרת הכללית של האו"ם בחודש דצמבר 2006, ואושרה על ידי מדינת ישראל בספטמבר 2012. האמנה מגדירה חזון וקובעת סטנדרטים בינלאומיים לזכויות אדם: זכויות אזרחיות וחברתיות של אנשים עם מוגבלות, בכל תחומי החיים.

עיקרי האמנה

במרכז האמנה עומדים עקרונות השוויון, הכבוד, ההכללה, הגיוון וקידום חברה פתוחה ונגישה לכל. האמנה מבוססת על ההבנה כי חלק ניכר מהמוגבלות נובע מחסמים חברתיים, סביבה לא נגישה, ועמדות שליליות, המעכבים את השתתפותם המלאה והשווה של אנשים עם מוגבלות בחברה, כמו גם את האפשרות של החברה ליהנות מהשתתפות זו. לכן עומדת האמנה על חובת המדינות והממשל להסיר חסמים אלה. כחלק מתהליך הסרת החסמים, האמנה מכירה בחשיבות ה**נגישות** של הסביבה הפיזית, החברתית, הכלכלית והתרבותית, ובצורך בנגישות לבריאות, לחינוך, למידע ולתקשורת - הכל תוך יצירה והפעלה של התאמות לאנשים עם מוגבלות. האמנה מדגישה את חשיבות האוטונומיה והעצמאות של אנשים עם מוגבלות, ואת זכותם לקבל החלטות בעצמם בענייניהם האישיים. כמו כן, היא דורשת לערב אנשים עם מוגבלות באופן פעיל בגיבוש המדיניות הציבורית הנוגעת אליהם, ברוח העיקרון "שום דבר עלינו בלעדינו" (NOTHING ABOUT US WITHOUT US).

מה ניתן לעשות לקידום זכויות אנשים עם מוגבלות בישראל

הכנסת הינה זירה מרכזית המשפיעה על חייהם של תושבי מדינת ישראל ובהם גם אנשים עם מוגבלות. ברוב וועדות הכנסת נידונות סוגיות ומתקבלות הכרעות בעלות השלכות ישירות על חייהם של אנשים עם מוגבלות. על מנת לסייע לך בעבודתך הפרלמנטרית תוך כיבוד עקרונות האמנה, איגדנו עבורך, המחוקק/ת, מספר כללים שימשו כמעין "משקפיים" וינגישו את כללי האמנה ובכך יהפכו עקרונותיה לזכויות בנות מימוש.

אנו קוראים לך לפעול באמצעים המתאימים, הן על מנת לחוקק חוקים ההולמים את ערכיה של האמנה והן כדי לבטל חוקים או סעיפים בחקיקה, תקנות ומנהגים קיימים המהווים הפליה נגד אנשים עם מוגבלות. מספר אפשרויות לפעולה כאן ועכשיו, במושב הכנסת הקרוב, בהתאם לסעיפי האמנה:

הכרה שווה בפני החוק

משמעה מתן ביטוי למגמה העולמית המתפתחת והמכירה בזכותם של אנשים עם מוגבלות לקבל החלטות הנוגעות לחייהם, תוך מיצוי עצמאותם והבטחת גישה לתמיכה שהם עשויים להיזקק לה על מנת לממש את כשרותם. מגמה זו מכפיפה את מוסד האפוטרופוסות לעקרונות של זכויות אדם. כמחוקק/ת, אנו קוראים לך להבטיח את העקרונות הללו במסגרת תיקון לחוק הכשרות המשפטית ואפוטרופוסות שידון במושב הכנסת הקרוב.